

TALOUSARVIOALOITE 1060/2006 vp

Määrärahan osoittaminen nuorisopsykiatrian professuurin perustamiseen Tampereen yliopistossa

Eduskunnalle

Arvioiden mukaan mielenterveysongelmat maksavat Euroopan maille keskimäärin 3—4 prosenttia bruttokansantuotteesta, mikä johtuu pääasiassa tuottavuuden laskusta. Lisäksi joka vuosi Euroopassa menehtyy enemmän ihmisiä itsemurhiin kuin liikenneonnettomuuksiin. Tästä huolimatta usealla maalla ei ole minkäänlaisia itsemurhien vähentämiseen tähtäviä toimintasuunnitelmia.

Tie väestön parempaan mielenterveyteen ei perustu pelkästään hyvien mielenterveyspalvelujen tarjoamiseen, vaan ennen kaikkea ennaltaehkäisyyn. Mielenterveysongelmat eivät ole ainoastaan lääketieteellinen, vaan myös yhteiskunnallinen ongelma, sillä mielenterveys on tiukasti sidoksissa mm. sosiaalipolitiikkaan, koulutukseen ja kaupunkisuunnitteluun, eli tekijöihin, jotka eivät suoranaisesti liity terveyteen.

Murrosiässä tapahtuvat fyysiset muutokset, mielialanvaihtelut ja muutokset ihmissuhteissa voivat altistaa nuoren masennukselle. Nuorilla masennusta esiintyy yleisesti eikä sen tunnistaminen ole aina helppoa. Sillä voi olla kauaskantoisia vaikutuksia nuoren koulutukseen ja uravalintaan. Pahimmillaan masennukseen liittyvät itsetuhoisuus ja itsemurhat.

Masennusta voivat aiheuttaa myös raskaat ja kuormittavat elämäntilanteet ja -tapahtumat, esimerkiksi oman vanhemman pitkäaikainen sairaus, oman vanhemman masentuminen, psyykinen tai ruumiillinen sairaus.

Erikoissairaanhoidossa käyntien määrä nousi selkeimmin nuorisopsykiatrian puolella. Mielenterveyden häiriöiden vuoksi käytettiin sairaaloissa ja terveyskeskusten vuodeosastoilla vuonna 2004 lähes 2,2 miljoonaa hoitopäivää.

Nuorten masentumiseen on erittäin tärkeää puuttua ajoissa, sillä mitä nopeammin asiaan tartutaan, sitä vähemmällä toimenpiteillä nuori toipuu ja sitä parempi ennuste on tulevaisuuteen. Yksi keskeisimmistä kasvuympäristön uhista on kaltoinkohtelu, josta kärsivät jopa kymmenentuhannet alle 18-vuotiaat lapset ja nuoret. Kaltoin kohdeltuja ovat yleisimmin lastensuojelun piirissä olevien perheiden lapset, joita oli avohoidossa tai sijoitettuna viime vuonna yli 60 000. Kaltoinkohtelun tyypillisin muoto on laiminlyönti. Se tarkoittaa, ettei lapsen perustarpeita, kuten ravinnon, rakkauden tai hyväksynnän kaipuuta, tyydytetä. Lapsia laiminlyövät yleensä vanhemmat, mutta myös yhteiskunta, joka on voimakkaan kilpailuhenkinen ja suorituslähtöinen. Lapsille ei ole aikaa kotona eikä sen ulkopuolella. Kouluterveydenhuollon supistukset tai opettajien lomauttaminen kesken lukukauden ovat institutionaalista laiminlyöntiä.

Kaltoinkohtelun eri muodot voivat aiheuttaa vakavia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisen kehityksen häiriöitä sekä vaikuttavat laaja-alaisesti lapsen kognitiivisiin suorituksiin. Mitä pienempi lapsi, sitä vakavampia seuraukset ovat. Varhainen puuttuminen, suoruus ja eri tahojen tiivis yhteistyö ovat keinoja vastata haasteeseen.

Nuorisopsykiatrian professuuri Tampereen yliopistoon olisi ehdottoman tärkeä lenkki eri yhteistyötahojen työssä psykiatrian ja muiden tieteidenalojen välillä. Tästä olisi erittäin paljon hyötyä mm. opettajien ammatillisen mielenterveysosaamisen kehittämisessä opettajien täydennyskoulutuksessa, jolloin nuorisopsykiatrian taidoista voi tulla osa opettajan ammatillista taitoa ja osaamista perustehtävässä.

Tampereella on sekä psykologian että lääketieteen laitokset sekä lastenpsykiatrian osasto yliopistollisessa sairaalassa. Siksi olisi luontevaa, että lääketieteelliseen tiedekuntaan perustettaisiin nuorisopsykiatrian professuuri, jolloin yhteistyö eri tiedekuntien, kuten psykologian laitoksen kanssa olisi luontevaa. Olisi siis ristiriitaista, jollei näin kansantaloudelle ja -terveydel-

le keskeistä professuuria saada Tampereen yliopistolle, jonka tutkimuksista ja opetuksesta on merkittävää hyötyä koko yhteiskunnalle. Nuorisopsykiatria on laaja erikoisala, jossa häiriöiden kirjo on moninainen ja jossa erityisosaamista kaivataan. Erikoislääkärivaje on uhkaava ongelma psykiatrisessa terveydenhuollossa, niin myös nuorisopsykiatriassa. Tähän puutteeseen ovat kiinnittäneet huomiota erityisesti TAYS:n erityisvastuualueen sairaanhoitopiirit.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta ottaa valtion vuoden 2007 talousarvioon momentille 29.50.21 lisäyksenä 85 000 euroa nuorisopsykiatrian professuurin perustamiseen Tampereen yliopistossa.

Helsingissä 22 päivänä syyskuuta 2006

Leena Rauhala /kd